

آزادی خرمشهر

مهندس محمود اسماعیلی

فرستنده: آرزو ناظری

□ خرمشهر در سوم خرداد ۱۳۶۱ پس از آن که نوزده ماه در اشغال ارتش متجاوز عراق گرفتار بود به همت نیروهای ارتش، بسیج و سپاه آزاد شد. مهندس محمود اسماعیلی در کتاب **قطره‌ی باران: چند نامه به پسر،** مطالبی در این زمینه نوشته است که آن را با هم می‌خوانیم:

«سدها، ترانسه‌ها، باتلاق‌ها، سیم‌های خاردار، خنلق‌ها و مین‌ها و بالاخره رگبار گلوله‌های توپ و مسلسل دشمن در مقابل اراده‌ی جوانان شجاع ایرانی که برای عزت و شرف و آزادی خانه و کاشانه‌ی خود می‌جنگیدند، سر تسلیم فرود آورد و پس از یکروز و نیم جنگ قهرمانانه، از سی و پنج هزار نیروی مسلح عراق دوازده هزار نفر تسلیم و حدود سیزده هزار نفر کشته شد و بقیه فرار کردند.

مردم به خیابان‌ها ریختند صدای بوق اتومبیل‌ها و چشمک شادی چراغ‌های آن‌ها، تکان‌دادن پرچم ایران، پخش نقل و شیرینی و بغل کردن و بوسیدن و به هم تریک گفتن، صحنه‌هایی بود فراموش نشدنی در سرتاسر ایران. تلفن سرخ میان کاخ سفید و کرم‌لین به صدا درآمد، تلفن‌های سران کشورهای عربی لحظه‌ی قطع نمی‌شد. ارزش سهام در بازارهای بورس لندن، نیویورک و توکیو سقوط کرد. خواب صدام برعکس تعبیر شد. سردار قادسیه بدجوری به محاصره افتاده بود.» (چند نامه به پسر و به جوانان خارج از کشور، تهران، کتاب زمان، ۱۳۷۸، ص ۶۶)

مهندس اسماعیلی ادامه می‌دهد: «نیروهای عراقی یکصد هواپیمای جنگی از دست دادند. ایرانی‌ها موفق شدند بسیاری از سلاح‌های سنگین عراقی‌ها را به غنیمت بگیرند. در این عملیات علاوه بر آزاد شلمچه و خرمشهر، شش هزار کیلومتر مربع زمین‌های اشغالی آزاد گردید. عملیات بیت‌المقدس نقطه‌ی عطفی بود در داخل و خارج کشور. در داخل کشور مردم نه تنها احساس حقارت ناشی از اشغال خرمشهر را از دست دادند، بلکه حالا که موفق شده‌اند دشمن را از سرزمین نفت خیز خوزستان عقب بزنند و خرمشهر را آزاد نمایند، احساس غرور می‌کنند. در خارج از کشور روسای بسیاری از کشورهای عربی که امیدشان به موفقیت صدام بود و از هر کمکی به او دریغ نداشتند، دچار ترس و وحشت شدند. رهبران ایران با اطلاع از این مسائل در مورد برکناری صدام پافشاری می‌کردند.

یکی از شرایط ایرانی برای ترک محاصره، برکناری و محاکمه‌ی صدام حسین به عنوان جنایت‌کار جنگی بود. یک رشته فعالیت‌های سیاسی به رهبری پادشاه عربستان سعودی و دخالت حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه شروع شد. ظاهراً هدف این اقدامات برکناری صدام بود. پیروزی ایرانیان باعث تقویت روحیه‌ی شیعیان عراق گردید. صدام حسین از مدتی قبل برای جلب‌نظر شیعیان عراق اقدامات وسیعی انجام داده بود. توسعه‌دادن وزارت اوقاف عراق و همکاری نزدیک دفتر رئیس‌جمهوری با این وزارتخانه، چاپ پنج میلیون نسخه قرآن و پخش مجانی آن میان مردم و بالاخره، زیارت قبور ائمه به خصوص زیارت قبر حضرت علی (ع) امام اول شیعیان و کمک مالی در ساختن مساجد، تعمیر و مرمت زیارتگاه‌ها از جمله

اقداماتی است که صدام حسین به منظور تظاهر به دین‌داری انجام داده بود. در دوازدهم خرداد، جلسه‌ای سری در ریاض تشکیل شد. هدف این جلسه پیدا کردن راه‌حلی برای آتش‌بس بود. کنار گذاشتن صدام خیلی جلدی شده بود. سعودی‌ها شفیق درحی سقیر عراق در دربار سعودی را برای جانشینی کاندیدا کردند و حافظ اسد از احمد حسن البکر طرفداری می‌نمود. در مورد تأمین بودجه‌ی غرامت ناشی از جنگ عرب‌ها در بین خودشان توافق‌هایی نموده بودند. ضمناً توافق کرد بودند که قرارداد ۱۹۷۵ الجزیره را مبنای قرار داده و با رفع اختلافات مرزی، منافع ایران را تضمین نمایند. (قرارداد الجزیره در یکی از جلسات کشورهای غیرمتعهد با وساطت رئیس‌جمهور الجزایر بین شاه و صدام حسین که در آن زمان پست معاونت رئیس‌جمهوری را داشت بسته شد. با تأیید سازمان ملل متحد این توافق از نظر بین‌المللی جنبه‌ی قانونی گرفت. صدام حسین، دو روز قبل از حمله به ایران، در جلوی دوربین تلویزیون با پاره کردن این قرارداد مدعی شد که در موقع امضای آن، عراق کشور ضعیفی بوده و ناگزیر به امضا بوده است. حال که به خیال خودش اوضاع عوض شده بود، موقعش رسیده بود که زیرش بزند و به قول معروف گور پدر قوانین، حتا اگر بین‌المللی هم باشند. در عین حال این توهینی بود به سازمان ملل متحد. ولی هیچ‌کدام از اعضای سازمان صدای‌شان درنیامد.)

درست در زمانی که اعراب به دنبال راه‌حل بودند، و احتمال برکناری صدام و راضی کردن ایران می‌رفته اسرائیل موضع سوء قصد به سفیرش را در لندن بهانه قرار داد و در ۱۶ خرداد ۱۳۶۱ به لبنان حمله کرد و جنوب لبنان را اشغال نمود. آیا منظور از این حمله منحرف کردن توجه اعراب از مسأله‌ی ایران و عراق نبود؟ نظریه‌ی دیگری وجود دارد که این نقشه توسط عراقی‌ها طرح شده بود. چون حمله‌کننده به سفیر اسرائیل یک سرهنگ عضو سازمان جاسوسی عراق بود و عراق که متوجه وخامت اوضاع شده بود، با این صحنه‌سازی توانست نظرها را متوجه اسرائیل نماید.

بلافاصله بعد از حمله‌ی اسرائیل به لبنان، کنفرانس اسلامی در یک جلسه‌ی فوق‌العاده از ایران و عراق تقاضای آتش‌بس کرد. عراق فوری با این تقاضا موافقت نمود. ولی ایران به دلایل قبلی یعنی تنبیه متجاوز و ادعای خسارت و محترم‌شمردن قرارداد الجزیره پیشنهاد را نپذیرفت.» (همان‌جا، ص ۶۷-۶۸)

بیست و ششمین سالگرد آزادی خرمشهر بر همه‌ی ایرانیان مبارک باد ■

عزت نفس از زبان گوته

گزینش: آرش اسدزاده

اگر ثروتمند نیستی، مهم نیست؛ بسیاری از مردم ثروتمند نیستند. اگر سالم نیستی، هستند افرادی که با معلولیت و بیماری نیز خوب زندگی می‌کنند.

اگر زیبا نیستی، برخورد درست با زشتی نیز وجود دارد.

اگر جوان نیستی، همه با چهره‌ی پیری مواجه می‌شوند.

اگر تحصیلات عالی نداری، با کمی سواد هم می‌توان زندگی کرد.

اگر قدرت و مقام نداری، مشاغل مهم متعلق به تعداد معدودی از انسان‌هاست.

اما اگر عزت نفس نداری، متأسف باش چون هیچ نداری.